

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett Latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 9.   September 1864.   23 Årg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 10: 14—21.

14 och 15. Men huru skola de åkalla den de hafwa icke trott på? Och huru skola de tro Honom, som de hafwa intet hört af? Och huru skola de höra, utan predikare? Och huru skola de predika, utan de warda sända? Såsom skrifwet är: O huru ljusliga äro deras fötter, som frid förkunna, deras som godt förkunna!

Apostelen har i det föregående af Capitlet utförligare förklarat det, hvarmed han sökt det 9:de, neml. att orsaken till Israels förtappelse låg i deras själfkräftfärdighet och otro — hvarunder han också visat, att saligheten bestämdt gifves åt "hvar och en som tror", "hvar och en som åkallar Herrens namn". Det som nu följer, går ut på att också afflära Judarna den ursäkten, att de ej wetat Guds vilja i evangelium — det går ut på att wältra öfver dem ansvaret för ett egentligt förakt, för "olydnad" emot evangelium (v. 16), ohörsamhet för Guds nådeskallelse (v. 21). Detta gör Apostelen på det sättet, att han först steg för steg, såsom i en ledjeslutning, visar huru nödwändigt det war för vår tro och salighet, att Herren Gud skulle sända oss det goda budskapet om Kristus (v. 14, 15,) och att han sedan med många ord, äfwen ur Skriften, bewisar och inskräpper, att Herren verkligen gifvit Israel sitt evangelium — hvaraf då följer, att deras otro är deras egen skuld, genom olydnad, förakt, ohörsamhet (v. 16—21). Detta är sammanhanget af det hela i Capitlet — så att hwad här följer, om nödwändigheten af evangeliets predikan, egentligen är blott en mellankänsl i Apostelens bewisning, och hans hufvudsämnas ämne är oafbrutet detsamma, neml. det som enligt första versarne af detta och 9:de Capitlet uppfyllde hans hjerta, frågan om Israels frälsning och salighet.

Men för att nu komma till sjelfwa text-orden, fläna wi att Apostelen i v. 14 och 15 börjar med att visa, huru nödwändigt ordet om Kristus fordras dertill, att man skall kunna tro och åkalla Honom. Då säger han först:

Men huru skola de åkalla den de hafwa icke trott på? Uti föregående vers hade Apostelen anfört Profeten Joels ord: "Swär och en som åkallar Herrens namn, skall wara salig". Från detta "åkallande" utgår nu Apostelen i sin slutledningsledja, att wisa huru nödwändigt Herren Gud måste hafwa sändt oss sitt ord om Kristus, innan wi kunna wara saliga, då åkallandet förutsätter tron, tron åter hörandet, hörandet åter predikare, predikare åter en sändning af sådana. — Och af denna första fråga: "Huru skola de åkalla den de hafwa icke trott på?" märke wi då först, såsom redan under r. 13 erinrades, att det åkallande, som skall tjena till salighet, alltid måste wara ett trons åkallande af den Herrens namn, hwilken i evangelium förkunnas — icke ett åkallande af Gud utom Kristus, icke heller ett själf-rättfärdigt, eller ett skrymtaktigt åkallande blott med munnen, utan ett åkallande som förutsätter tron. Ty Apostelen förklarar här, att det åkallande, han talar om, aldrig kunde tänkas utan tron, då han nu (äfwen med formen af en fråga, som uttrycker ett starkt nekande) säger, att ingen kunde åkalla Herrens namn utan att tro på honom. — Men det andra, wi här lära, är, att tron icke blott finnes hos dem, som hafwa en full wisshet och fröjd öfwer en redan funnen salighet, utan ock hos dem, som ännu med bekymmer och Jesu namns åkallande söka derefter; w "åkalla Herrens namn" hörer egentligen till nödens stund. Här bekräftas hwad Luther anmärker om dem, som i sin nöd och förlägenhet komma till Jesus och endast med tårar och bön lågo för Guds fötter. Luther säger: "Hade de icke haft tron, så hade de icke kommit till Jesus, att nu hos honom söka frälsning. Just det, att de komma till honom, bewisar att de trodde på honom". Här finna wi då sanningen af deras mening och lära om tron, hwilka påstå, att den nödwändigt skall innebära full wisshet om nåden, att om du icke eger full trost, wisshet och frid, så har du ingen tro. Apostelen säger här annat, neml. att blotta åkallandet af Herrens Jesu namn bewisar, att der måste finnas tro. Han säger: "Huru skola de åkalla den de hafwa icke trott på?"

Och huru skola de tro honom, som de hafwa intet hört af? Detta är omöjligt. Och sådan är alla hedningars belägenhet, så länge de icke fått höra Christi evangelium. — Och huru skola de höra utan predikare? Det saliggörande ordet om werldens Fräljare skulle icke omedelbart förkunnas af någon Guds egen röst från himmelen, eller genom oynliga änglawäsenden; det skulle ej heller af den Heliga Ande ingiswas oss i hjertat utan något yttre medel; nej, sedan det wisserligen först blifwit på dessa öfwernaturliga sätt meddeladt, skulle det sedan allt framgent utbäras öfwer jorden af "några bland dem som frälste äro" (Ef. 66: 19). Herren sade till sina Lärsingar: "Såsom Fadren hafwet mig sändt, så sänder ock jag eder. Mig är gifwen all makt i himmelen och på jorden; gån förden skull ut i hela werlden och pre-

diken evangelium för alla kreatur". Då detta är Herrens fastställda ordning för evangeliets meddelande, så följer deraf, att inga kunna få höra evangelium utan predikare, d. å. om icke någon evangeliets budbärare sändes till dem. Med orden, "utan predikare", vill Apostelen wist icke säga, att wi, som hafwa den hel. Skrift, aldrig kunna genom Ordets läsning komma till tron, att dertill alltid skulle fordras en lefwande röst — en mening som wedersäges af många exempel — utan Apostelen talar blott derom, att wi nödvändigt måste hafwa ordet om Kristus, för att kunna tro på Gonom (v. 17). Men så är ock det samnt, att evangelium wanligen till en början meddelas folk och länder genom predikare, samt att den lefwande rösten är ett särskildt wälsignadt medel till trons upptändande.

Och huru skola de predika, utan att de warda sände? Detta är nu sista länken i kedjan — eller egentligen den första. Att Gud sänder evangeliets budskap, det är första början till vår frälsning från mörkrets rike. Gud är upphöfvet både till vårt evangelium och till vår tro. "Alltsammans är af Gud, den oss med sig själf försonat hafwer genom Jesus Kristus, och gifwit oss embetet att predika samma försoning" (2 Cor. 5: 18). Hade icke Herren Gud sändt sina vittnen till oss, så hade wi ewigt förblifwit i dödens mörker. Detta är nu hwad Apostelen egentligen säger oss med dessa ord.

Men måtte wi särskildt betänka de wigtiga lärdomarna deraf, att Herren Gud sändt oss evangelium. Att det är Herren Gud, som sändt oss evangeliets budskap, deri ligger hela dess stora wigt och betydelse. Om en jordisk konung sänder sin tjenare med ett bud till oss, och tjenaren till sin person wore liten och swag, så akta wi oss wäl för att se blott på tjenaren och hans personliga kraft — nej, wi betänka genast hwem som sändt honom; och hans budskap har i samma stund en stor kraft. Då Kristus i Matth. 22 Cap. talar om den konung, som gjorde bröllop åt sin son och "jände ut sina tjenare" till att bjuda, så se wi, att när tjenarens bjudning blef föraktad, följde deraf stora och fruktansvärda ting, hwilka utgingo icke från tjenaren, utan från konungen, som sändt dem, neml. att denne nu "utfände sina härar, förgjorde de dräpare och brände upp deras stad". Så är det med ett budskap, som sändes af en mäktig konung. Den som föraktar tjenaren, föraktar hans herre. Är nu evangeliets budskap sändt af Gonom, som hafwer "all makt i himmelen och på jorden", så är det wäldigt att wara det budskapet olydig (v. 16). Afwen här om vill Apostelen erinra.

Men å andra sidan ligger ock för alla troende hjertan den största tröst och styrka just deri, att det är Herren Gud som sändt oss evangeliets budskap. Huru litet och ringa det yttre anseendet ock är hos Christi evangelium, denna "däraktiga predikan" om en korsfäst Frälsare och den nåd wi skola hafwa genom Ho-

nom, så låt icke förwilla dig att derföre hålla det ringa. Kom ihåg hwem som sändt oss detta budskap. Har du förstått att budskapet är sändt af himmels och jordens Herre, så lita med all trygghet derpå i lifwet och i döden. — Det är på denna grund Apostelen bygger sin predikans anseende, då han börjar nästan alla sina bref med den erinran, att han är Jesu Christi Apostel (utskickade, sändebud), och då han särskildt till de Galater med så många ord förklarar, att han hade sitt evangelium icke af menniskor, icke ens genom menniskor, utan af Jesu Christi uppenbarelse (Gal. 1: 1, 8—12). Det är derpå han kunde så modigt trotsa, att han t. o. med förklarar: "Om och wi eller en ängel från himmelen annorlunda predikade evangelium för eder, än wi eder predikat hafwa, han ware förbannad" (v. 8, 9). Så stort wigt ligger derpå, att evangeliets predikare äro af Gud sände. — Men nu säger Apostelen, att wi aldrig hade haft något evangelium, om icke Herren Gud sändt oss detsamma. Hafwa wi det, så är det sändt af Honom, från hwilken det utgått; och är det oss af Gud tillsändt, så skola wi wist inför Honom answara för huru wi hörsammat det. — Hade Gud icke sändt Israel sitt evangelium om Kristus, så hade de haft någon ursäkt wid sin otro; men nu har Herren Gud verkligen sändt dem evangeliets förkunnares. Detta är hwad Apostelen nu bestyrker med Skriften, då han tillägger:

Såsom skrifwet är: O huru ljusliga äro ertas fötter, som frid förkunna, ertas som godt förkunna. De ord, Apostelen här anför, äro af Esaie 52: 7, der det heter: "O, huru ljusliga äro på bergen budbärarens fötter, de som frid förkunna, predika godt, förkunna saligheten; de som säga till Sion: din Gud är konung". Om och denna profetia allraförst åsyftade den fröjdefulla tidningen om folkets förlossning ifrån den Babyloniska fångenskapen och huru denna skulle af glada budbärare på Judeens berg utropas; så innehåller den dock, såsom Apostelens anförande visar, i sin djupaste andemening en förutsägelse om den ännu större och herrligare förlossningen genom Kristus, hwilken förlossning dels förbildades med den förre, dels påtagligen särskildt omtalas i samma Capitel. Och när denna ewiga förlossning genom evangeliets budskap utropas, då må det wist heta: "O, huru ljusliga äro ertas fötter, som frid förkunna, predika godt och förkunna saligheten". — Uttrycket, "ertas fötter", antyder, att de skulle komma, såsom budbärare. Till motsats mot dem som "fitta på Moses stol", d. ä. föreläsa den gamla lända lagens läror, skulle dessa wara budbärare, som komma löpande med en ny och glad tidning, ja, som aldrig skulle stanna, utan alltid wara på fötterna, d. ä. gå ut i hela werlden med sitt budskap. "Och äro redan ertas fötter på afstånd ljusliga", anmärker Bengel, "huru mycket mera ertas läppar på nära håll!" Huru ljusliga måste de ej wara för hednasolken, hwilkas hjertan försmäktas

under ett oroligt samvetes brännande hotelser, under deras hem-
 ska aningar och tröslösa ansträngningar att blidka det vredgade
 Gudomswäsende, som de kända blott såsom förolämpadt, men
 icke såsom försonadt — huru ljusliga då deras fötter, som kom-
 ma och förkunna att Gud är "förblidkad öfwer alla deras orätt-
 färdigheter", ja, att Gud så älskar den fallna werlden, att Han
 utgifwit sin enfödde Son till vår frälsning! Huru ljuslig den-
 na tidning är för olyckliga hedningar, derom vittna de många
 rörande berättelserna från missionsfältet. — Men huru ljusligt
 är icke äfwen ibland oss evangelli budskap, då det kommer till en ort,
 der endast lagens hårda willkor pressat själarne, och dessa i lång-
 wariq nöd och rådlöshet många gånger tröttnat och åter börjat
 sitt fängande arbete, att upprätta sin egen rättfärdighet, men af
 lagens och samvetets hotelser alltid ännu blifwit nedslagna och nu
 weta intet råd mer — huru ljusligt då att så höra en evangelist
 predikan, som kommer och löser fångarna och säger till de för-
 twiflade hjertan: "Waren wid god tröst!" — säger till dem:
 Just "det som lagen icke kunde åstadkomma, i det den wardt för-
 swagad af köttet, det gjorde Gud, sändande sin Son i syndeligt
 köttis liknelse" etc. "Ty Gud war i Christus, och försonade werl-
 den med sig sjelf, och förebrädde dem intet deras synder; och haf-
 wer bestickat ibland oss försoningens ord". Huru ljuslig nu den
 predikan som säger: Gud är försonad; låten nu I försona eder
 med Gud — som säger: "So som helst, som åkallar Herrens
 namn, han skall warda salig". "Ty såsom igenom en menni-
 skas olydnad många äro wordne syndare; så warda också för Guds
 lydnads skull många rättfärdiga" — den predikan som förkla-
 rar: "Men lagen är också härmed inkommen, på det synden
 skulle öfwerflöda; men der synden öfwerflödde, der öfwerflödde då
 nåden mycket mer". Si, sådant heter att "förkunna frid", "pre-
 dika godt", "förkunna saligheten". O, huru ljusliga äro deras
 fötter, deras predikan, som sådant förkunna!

Men frågan om evangelli ljuslighet och värde för själen har
 äfwen en allwarfom fida och bör dertfore wäl betänkas. Genom
 evangelli värde för min själ uppenbaras nemligen mitt hjerte-
 tillstånd. Evangelium är icke ljusligt för alla. Det är för män-
 ga en "lös mat, wid hwilken deras själ wämjar" (4 Mos. 21: 5).
 Sådant vittnar om deras tillstånd. Mätte hwar och en gå till
 sitt hjerta med den frågan: Är evangelium för mig ljusligt, ja,
 oundbärligt? Så måste det vara för alla wakna och fattiga sjä-
 lar. Och har det en gång varit dig ljusligt och oundbärligt, men
 nu blifwit dig en gammal och utlärd predikan, då har säkert den
 andeliga sömnen fått makt öfwer dig, då är den första kärleken
 borta, och då följer snart ljusastakens bortstötande, om du icke
 bättrar dig (Uppb. 2: 5). Den otacksamhet och ledsnad wid evan-
 gellum, som wanligen inträder der man länge haft det, plågar
 dock Herren Gud bota — men på det sättet, att Han fräntager
 de mätta själarne det goda, som de ej längre värdera, och låter

dem äro i lång tid upptorka, för att antingen en annan tid bättre känna ljusligheten af budbärarens fötter, eller också, till ett försträcktligt straff, fyllas med främmande och förderfliga läror, ja, med världens dras, allehanda synd och skam. Skrifans historia visar oss allt sådant. Måtte vi i tid betänka evangelii värde och huru mycket vi sjelfwe värdera det! — Men äfwen för ett annat ändamål böra vi betänka denna text, neml. för att väckas till någon kärlekens åtanke af våra hednabroder, hwilka ännu aldrig hört ett ljud af det frälsnings-budskap, wid hwilket vi börjat tröttna, och hwilka skulle med stor fröjd upphemta de smulor, som falla från de öfvermåttade barnens bord. Du som smakat evangelii ljuslighet, tänk på dina broder i hednawerlden! Huru skola de wara saliga utan tro på Jesus? Och huru skola de tro och åkalla honom, som de hafwa intet hört af? Och huru skola de höra utan predikare? Och huru skola någre predika, utan att de wara sända? Och hwilken skall nu wara Guds redskap att sända nådens budbärare, om icke de Christna, som ega den dhra gåfwan, evangelium? Och hwilka Christna skola i synnerhet härtill beweas, om icke de, som sjelfwe smakat huru ljusligt evangelium är? Och hwilken bland dessa troende skall beweas till denna kärlek, om icke äfwen du — om icke hwar och en? Hvilken skall wara undantagen, ja, utesluten från den nåden, att få tjena sin Herres rike? Det är något besynnerligt, att somliga Christna, som eljest synas wara lefwande i nåden, icke känna den inre hägen och driften att wilja wara med i en sådan hjerteangelägenhet för deras Herres rike — under det andra, som påtagligen icke ännu sjelfwa smakat evangelii sötna, kunna göra ganska mycket därför, att de arma hednagarna dock skola erhålla dess ljus.

Men vi återvända nu till texten. Apostelens syfte med de profetiska ordens anförande är, att med den Hel. Skrifts vittnesbörd öfwerbewisa Judarna derom, att Herren Gud icke lemnat dem i ofkunnighet om evangelii salighetslära. Men då blifwer wi första frågan den, hvarföre de likwäl icke tro på Kristus, utan ännu fara efter att upprätta sin egen rättfärdighet. På den frågan svarar han nu, då han tillägger:

16. Men de äro icke alla evangelium lydiga. Ty Esaias säger: Herre, ho tror vår predikan?

Med denna klagan uttalar nu Apostelen den egentliga orsaken till människors otro och förtappelse. Den ligger icke deri, att de ej hört eller förnummit Guds kallelse; ej heller ligger den i något owillkorligt beslut hos Gud; nej, säger Apostelen: "De äro icke alla evangelium lydiga" — det är deras egen olydnad mot evangelium, som gör dem olydliga. Nådens ljusliga budskap är dem tillsändt; de äro bjudne till bröllopet; de äro kallade och ofta påminnte att komma (v. 21), men de äro icke den kallelsen lydiga. Och denna dom drabbar icke blott de "löse föraktare",

som lefwa frött i synden och werlden, utan äfwen många som "hafwa nit om Gud" och "fara efter rättfärdighetens lag". Swaruti olydnaden mot evangelium då består, såde oss Apostelen uttryckligt i v. 3: "De äro icke Guds rättfärdighet undergifna" — "de fara efter att upprätta sin egen rättfärdighet". Apostelen talar icke derom, att wi äro i alla stycken brottslige inför Guds bud, således icke äro rätt lydige emot lagen; nej, den olydnaden är ett för alla menniskor gemensamt ondt — "den är icke till, som rättfärdig är, icke till en"; och det eländet står ännu alltid under förklätsel, der själen dock lyder evangeliets kallelse och kommer i ånger och tro till Jesu fötter; utan här talas om den fördömande olydnaden, hwarom Herren säger: "För synd; ty de tro icke på mig". Olydnaden mot evangelium består deruti, att man icke hör och hyllar Sonen, icke böjer sig för Hans nådeskallelse, icke vill lyda Hans röst, som kallar oss till bättring och tro. Att ingen menniska af sig sjelf är hårtill villig, utan att hwar och en är dödd i synden, är en uppenbar sanning; men detsamma kommer Gud först med sin nåderöst till menniskan, så dödd hon ligger i sina synder, och försätter henne, genom denna sin förekommande nåd, i det tillstånd, att hon förnimmar Hans röst och nu kan wända sig till nådens sökande, eller twärtom tillsluta sitt öra för kallelsen. Så förklarar Herren sjelf olydnaden emot evangelium, då Han säger: "Detta är domen, att ljuset är kommet i werlden; men menniskorna älskade mer mörkret än ljuset" etc. Och åter, då Han säger om dem som woro bjudne till nådens bröllop, att de just då, när bjudningen kom, wedsakade denna och "gingo bort, den ene till sin köpenstap, den andre till sin afwelsgård" etc. (Matth. 22: 1—5; Luce 14: 16—24). Sådant beteckna här Apostelens ord: "De äro icke alla evangelium lydiga". Och att det så skall tillgå, der evangelium predikas, war äfwen förut sagt af Profeterna. Apostelen tillägger:

En Esaias säger: Herre, ho tror wår predikan? Med denna klagan börjar Profeten det Capitel, i hwilket han tydligare och rikare, än i något annat, framställt Kristus i Hans lidande för oss, det 53:de Cap. Och den förut sägelse om Judarnas otro, som här ligger, anføres äfwen af Johannes (12: 38) till att förklara huru de, äfwen då de sågo för ögonen Herrens Jesu många underverk, likwäl kunde förblifwa i otro. Johannes säger, att denna otro war en företeelse som Profeterna förut sagt, och hwilken detsamma wore att wänta — han säger: "Att det talet skulle fullkommas, som Esaias profeten sagt hade: "Herre, ho tror wår predikan? Och hwem warder Herrens arm uppenbarad?" — Detta klagande utrop antyder, att det skulle wara högst få af mängden, hwilka skulle tro. Frågan, "ho tror" etc. uttrycker den tanken: Skall wäl någon tro? Och Profeten talar dock om det folk, som wördade sin Hel. Skrift såsom en Guds uppenbarelse. En sådan profetia om Judarnas otro anförer här Apostelen för att om möjligt wäcka sina otrogna bröder, då de skulle se att de-

ras otro t. o. med warit föremål för en profetisk förutsägelse. Och ett sådant exempel af otro, som Judarnas, är wisst så försträffligt och underbart, att det borde wäcka de otrogna äfwen bland oss. Men nej, förutsägelsen skall dock alltid gå i fullbordan: de skola wara så, som tro och warda saliga. — Sedan Apostelen sålunda i korthet uttalat orsaken till Judarnas förtäpelse, gör han nu en kort sammanfattning af hwad han nyss sagt om trons grund och ursprung, för att derefter ännu utförligare bewisa, att Judarnas otro war sjelfförwållad. Han säger först:

17. Så är tron af predikan, men predikan genom Guds ord.

Denna vers uttrycker en slutsats af det föregående — neml. af v. 14, 15, der Apostelen wisade huru till tron fordrades, att man får höra evangelii predikan, men denna predikan åter förutsatte, att någre blifwit sände, eller fått Guds befallning att predika. Då säger han nu: "Så är tron af predikan (eller af "det hörda", gr.=t.), men predikan genom Guds ord", d. ä. genom Guds befallning, hwarmed Han utsändt evangelii predikare. Annars har man oftast tagit orden så, att "Guds ord" skulle beteckna Guds gifna uppenbarelse, ordet i den Hel. Skrift, hwarifrån all evangelii predikan måste utgå, såsom solens strålar från solen. Detta är ock en christlig mening och sanning, men har endast emot sig, att "Guds ord" då swäriligen kan skiljas från "predikan", som werkar tron, då wi nemligen weta, att många komma till tron genom sjelfwa Bibelordet, utan att någon lefwande röst förkunnar det; och för det andra, blifwer med denna mening den i språket uttryckta slutsatsen eller sammanfattningen af det förutgående mindre påtaglig. Ty uti v. 14 och 15 wisades egentligen, att tron måste komma af predikan, men predikan af en Guds sändning. Då nu här säges att predikan är af Guds ord, så måste detta Guds ord wara det, genom hwilket Han sänder predikare. — Detta om sjelfwa ordens betydelse.

Men se nu hwilken lärdom vår vers gifwer oss. Värdomen är, att tron icke kan uppkomma, utan genom evangelii ord. Detta bör wäl betänkas af hwar och en, som will komma till den saliggörande tron. Tron kan aldrig uppkomma i ett menniskohjerta utan genom Guds nådes budskap. Wäl predika ock Guds skapade werk om Hans storhet, wishet och godhet; wäl predikar ock samwetlagen om Hans helighet och rättfärdighet; men om ock menniskan wore ännu mera tillgänglig för denna naturpredikan, än hon genom syndafallet blef, så kunde hon dock aldrig derigenom komma till tron på det enda namn, i hwilket wi skola salige warda — eller till en tro, som omskapar och helgar hjertat, ja, en tro, som gifwer tröst emot synden och frid i döden. En saliggörande och helgande tro kommer aldrig genom förnuftsflut, eller andra bemödanen — korteligen, aldrig från någon annan källa, än det Gudomliga ordet om Trälsaren. "Tron är af pre-

dikan". Hvarf skola wi då lära huru dåraktigt deras bemöddande är, som arbeta med sitt hjerta för att bringa det till att tro, blott genom eget tänkande; likaledes huru falsk och fruktlös deras andakt är, hwilka, såsom Luther säger, "sätta sig i en wrå och wänta på den Heliga Andan", under försummande af de yttre nådamedlen. På det sättet har Herren Gud icke lofwat att gifwa oss tron och den Heliga Andan, utan Han har sagt: "Hörer, så får eder själ lefwa"; "hörer mig och äter det godt är, så skall eder själ fet warda i wällust"; "ordet, som af min mun går, det skall icke återkomma till mig fåfängt" etc. (Es. 55). — Ännu mera ogudaktigt är deras sinne och tal, hwilka framleswa i all fåfänglighet, läsa och höra allt annat mera än Guds ord, och dock säga: "Jäke kan jag taga mig tron; det är ju Gud, som skall verka tron". Sådant heter att "fresta Herren". Sådana skola en gång erhålla det swaret af den rättfärdige Domaren: "J hafwen icke welat" — jag har genom mitt ord welat gifwa eder min Andan, men det medlet hafwen J föraktat. "Gud låter icke gäcka sig". Är tron af predikan, och predikan genom Guds ord, genom Guds befallning oss sänd och förkunnad, så är det wißserligen wådligt att förakta den predikan.

18. Så säger jag nu: Hafwa de icke hört det? Deras ljud är ju utgånet i alla land, och deras ord till werldens ändar.

Här börjar nu Apostelen att mera öppet uttala sitt syfte i denna del af Capitlet, neml. att binda Judarna wid answaret för en egentlig olydnad mot evangelium, då han bewisar, att de icke warit lemnade i ofunnighet om Guds råd till vår frälsning. "Så säger jag nu: Hafwa de icke hört det?" På den frågan swarar han med ett ord ur Davids 19:de Psalm, i hwilken först talas om huru skapelsens verk, himlarne, fästet, ja, dagen och natten förtälja Guds ära, och huru i synnerhet solen går ut öfwer werlden och sprider sitt ljus öfwer allt. Men allt detta är för sångaren äfwen yttre bilder till hwad han snart derpå, v. 8—12, uttryckligt omtalar, neml. Herrens ord och vittnesbörd, hwilka "fröjda hjertat, äro klara och upplysa ögonen". Apostelen lämpar dertill nu på evangeliets predikan öfwer werlden äfwen det, som i v. 5 af Psalmen allraförst säges om de skapade verkens predikan, och wisar oss dermed Psalmens djupare andemening. "Deras ljud (neml. deras, som förtälja Herrens ära) är ju utgånet i alla land (öfwer "hela jorden"), och deras ord till werldens ändar". Och då här alltigenom talas om Israel (v. 1, 19, 21), och Israel alltid hade Guds ords kunskap, äfwen då det war förstingradt öfwer jorden, så är Apostelens bewisning alldeles vemotsäglig. För Israel hade Gud alltid uppenbarat sig, till Israel hade Han alltid sändt sina Profeter; då andra folk lägo i mörker, hade Israel i skrift och predikan och i många sköna sinnebilder alltid förkunnelsen om den kommande Frälsaren.

Apostelen kunde dertföre med skäl fråga: "Hafwa de icke hört det?" Han upprepar och åter sin fråga och bestyrker sitt påstående med ännu flera Bibelord, för att desto djupare intrypa udden af sin bevisning i sina otrogna bröders hjertan. Han tillägger:

19. Men jag säger: Hafwer då Israel det icke fått weta? Den förste Moses säger: Jag skall uppväcka eder till nit med ett folk, som icke är folk, och med ett galet folk skall jag reta eder.

Meningen i denna och de följande versarna blifwer lättast och riktigast uppfattad, när wi behålla i minne hwad som är Apostelens hufvudlära i dessa Capitel (9—11) och hwad han i synnerhet wille inpräglad hos Judarna. Han har lärt, att Guds rike gifwes icke efter förtjenst eller andra företräden, utan af idel nåd, åt hwar och en som tror, han ware "Jude eller Gref". Är detta en ny lära, som Israel nu kan nådeslöst förakta? Eller har deras egen heliga Skrift sagt dem det förut? Detta är här hufvudfrågan. Med denna tanke i hjertat frågar nu Apostelen: "Men jag säger: Hafwer då Israel det icke fått weta?" — Hvilket "det"? Wisserligen det, hwarom fråga är, neml. huru Guds rike skall gifwas af nåd, åt hwar och en som tror — icke åt Judarna allena för deras företräden, utan åt hwar och en som tror, hwarigenom och hedningarna, "det folk som icke war folk", när desse tro, blifwa föredragna det otrogna egendomsfolket. Har Israel icke fått weta detta? Har icke Skriften långt förut förkunnat det? Nu blifwer det ett riktigt svar på frågan, när Apostelen anför: "Den förste *) Moses säger: "Jag skall uppväcka eder till nit med ett folk, som icke är folk, och med ett galet folk skall jag reta eder". Ut i dessa Herrens ord (5 Mos. 32: 21) är ju förutsagdt, o, Israel, att hedningarna skulle få en sådan del af evangelii ljus, nåd och salighet, att de skulle blifwa föremål för eder afund. En sådan nåd skall gifwas hedningarna, att I skolen uppväckas till nit, wrede, afund, oro, och omsider till bättring, till nit att återtaga det rike, som allraförst war eder tillbudet, men nu genom edert förakt och hedningarnas tro blifwit dem gifwet.

Hedningarna woro, i jemförelse med Israel, "icke folk" (gr. t.), utan, om och ordnade i samhällen och bildade i menliga ting, likväl i högre frågor såsom mildar. De woro och, jemförda med Israel, ett "galet folk"; ty då Israel hade Guds ords ljus ibland sig, woro hedningarna förfänta i den djupaste okunnighet och råhet. Der war då ingen wärdighet, godhet eller upplysning. Ett sådant folk skall blifwa så upplyst och benådadt framför eder, säger Herren, att jag skall dermed "uppväcka eder till nit", ja, till wrede (gr. t.), ehuru (såsom i Cap. 11: 25—27

*) "Den förste", d. å. den förste, som strifwit i Bibeln; redan han har vittnat härom.

wisas) denna wrede skall en gång öfvergå till wrede öfwer eder sjelfwa, till ånger och omvändelse. Israel, såsom en af sin man med rätta förskjuten hustru, skulle, i sitt öfvergifna tillstånd, komma att känna en djup smärta öfwer Hans förbindelse med en annan (hedningarna) och derigenom upptändas till nit att återvinna Hans kärlek, omfatta evangelium och warda tillika med de troende hedningarna saliga. — Ut i denna förutsägelse ligger ju uttalad den stora hufvudläran, som Apostelen här vill inpräglä, att evangelii nåd, rättfärdighet och salighet, skulle gånas icke efter förtjenst eller yttre företräden, utan af idel nåd åt hwar och en som tror. Detta hade således redan Moses, den förste bland Profeterna, förutsagt ut i Israels Hel. Skrift. Det war då icke någon ny lära, som kunde skadeslöst förkastas. Sådant är Apostelens bewisning. Men han anför ännu flera vittnesbörd ur Skriften och tillägger:

20. Drifstar och Esaias sig till och säger: Jag är funnen af dem, som icke sökte mig, och är worden uppenbar dem, som icke sporde efter mig.

21. Men till Israel säger Han: Hela dagen hafwer jag uträckt mina händer till det otrogna och genstörtiga folket.

Desse begge språk följa hos Profeten alldeles på hwarandra, neml. i Es. 65:te Cap. v. 1 och 2.

Drifstar. Esaias "drifstar", säger Apostelen. Paulus wiste att här fordrades driflighet, för att utsäga något sådant som dessa Herrens ord innehålla, neml. att de mest owärdiga menniskor komma till Guds rike, till nåd och salighet (blott genom tron v. 4, 11, 12), under det de mest nitiske werkhelgon förblifwa ett "otroget och genstörtigt folk".

Jag är funnen af dem, som icke sökte mig och är worden uppenbar dem, som icke sporde efter mig. Här, genom Profeten, uttalar nu Herren Gud mera tydligt det Han i dunklare ord förutsade genom Moses (v. 19), neml. att hedningarna skulle komma till Hans rike, emottaga dess nåd och wälsignelser. Såsom dessa hos Moses kallades ett "galet folk", som "icke war folk", så betecknas de här med dessa ord: "de som icke sökte mig, icke sporde efter mig". Och nu berömmar sig Herren af dessa och säger: "Af sådana warder jag funnen". Då måste wisseligen Han hafwa sökt dem? Ja, så war förhållandet. Och detta war bewiset, att evangelium skulle utgå öfwer hela werlden, skulle predikas för "alla kreatur", och således icke bero af någon sådan förtjenst och wärdighet, som Judarna mente sig hafwa. Detta war hwad Esaias "drifade" i Herrens namn utsäga.

Men betänkom nu här hwilken hög Gudomlig nåd i dessa ord framlyser! "Ett galet folk", ett folk som "icke ens sökte" Herren, icke "sporde efter Gonom", de skola finna Gonom och i nådens rike hafwa företråde framför det folk, som gjorde så mye-

fet för sin religion och gudsdyrkan som Judarna. Sådant är Christi rike — ett nådrike, ett frälsningsrike för "det som förtappadt är", för "det galet är", det "förfäddt" och "intet är" (1 Cor. 1: 27, 28). Då här säges: "De som icke sökte mig, icke sporde efter mig", borde ju de arma själar framlockas, hwilka i andligt mörker och troshwaghet ännu föra denna flagan: "Om jag blott wore rätt angelägen om nåden, rätt ångersfull, allvarlig och slitig i bönen, så kunde och jag hoppas nåd; men då jag är så liknöjd och lätt sinnig m. m. huru kan då Gud wara mig nådig?" Se då här hwad Herren sjelf säger: "Det folk som icke sökte mig, icke sporde efter mig". Det är sant: Vörjar menniskan aldrig söka Herren, så blifwer hon wäl för egen del ewigt borta från Hans nåd; men wist icke detsföre, att nåden i Guds hjerta war genom hennes kall sinnighet förminskad. "Wi komme eller ej, likwäl Hans hjerta brister för hwar själ". Han "söker det, som borta är", söker dem, som ännu icke söka Honom; såsom och Kristus säger: "I hafwen icke utkorat mig, men jag hafwer utkorat eder". Men då werkar wisserligen Hans nåd, att också wi börja att söka Honom — såsom Profetens språk här egentligen lyder: "Jag warder sökt af dem, som icke eiter mig frågade" (Es. 65: 1). Men att wi begynna söka och fråga efter Herren, är endast en frukt deraf, att Han har först sökt oss. "Ingen kommer till mig", säger Herren, "utan att Fadren drager honom". Guds kärlek och dragande är före vårt sökande — är således oberoende af någon godhet och fromhet hos oss. Men då nu wi börja att söka Honom, då så wi känna vår stora liknöjdhet, kall sinnighet och tröghet. Då gäller det weta, att nåden i Guds hjerta är alldeles oberoende af vårt sökande, vårt allwar, vårt bedjande. Fastän Jerusalem war obotfärdigt, war dock Jesu hjertelag sådant, att Han gret öfwer dess olycka. Sådant är Guds hjertelag. Hör hwad Apostelen ännu tillägger:

Men till Israel säger Han: Hela dagen hafwer jag uträckt mina händer till det otrogna och genstörtiga folket. Detta är nu sista ordet, och det starkaste, till swar på frågan: "Har Israel det icke fått weta?" Israel är bundet wid allt answar; Israel har mer än något annat folk hört Herrens ord. Till Israel, eller "i affcende på Israel" säger Han: "Hela dagen hafwer jag uträckt mina händer till det otrogna och genstörtiga folket". — Hela dagen, d. ä. under hela deras nådesdag, hela den långa tid, då Herren sökte folket med sin nåd. — "Jag har uträckt mina händer till dem", d. ä. jag har stått såsom en huld, försonlig fader står med utsträckta armar mot sin fallna och bortwäpnade son och säger: "Kom igen, mitt barn, jag will allt förlåta dig; kom blott i mina armar, erkänn blott mitt faderswålde och sök bättring, så skall allt blifwa wäl". Så har Herren Gud verkligen ropat till Israel: "Kommer igen, I affällige barn", eller du otrogna brud, "jag will åter göra mitt förbund med dig" o. s. w. Detta heter att "uträcka händerna".

Och huru har folket svarat på all sådan nåd? Det säger Herren med de orden: det otrogna och genstörtiga folket — ordagrant: "ett olydigt och motsägande folk". Sådant har folket varit. Så klagas Herren Gud äfven på annat ställe: "Hvad skulle man mer göra min vingård, det jag honom icke gjort hafwer? Hvi hafwer han burit wilddruswor, då jag wäntade att han skulle burit druswor?" (Es. 5: 4.) Så klagas också Herren Kristus inför Jerusalem: "Huru ofta hafwer jag welat församla dina barn, likasom hönan församlas kyllingar under sinaingar; och I willen icke" (Matth. 23: 37). De "ville icke". De woro ett "olydigt folk", säger vår text. De woro "icke evangelium lydige"; de ville icke göra bättring och gifwa Herren hjertat, utan gifwo honom i stället blott yttre gerningar och ceremonier i sin gudstjänst. Ja, de woro ett "motsägande folk"; de reste sig upp emot bättrings-predikanterna och bortstötte med mycket gensägelse all Guds nåd. Korteligen: I dessa klagande ord, "ett olydigt och motsägande folk", är Israels hela historia beskrifwen, sådana de woro både före, under och efter Christi löfts dagar. Emot Moses och Aaron reste de sig ofta, Profeterna stenade de, lifswets furste dräpo de. — Och då nu dels denna obotfärdiga ondskan, dels den dom som derpå skulle följä, woro af Profeterna förutsagde, så låg i detta Apostelens anförande ur Esaiæ bok ett mycket hårdt och förkrossande tal. Det innebar först, att de icke kunde förebära oförmåga, utan woro af Gud länge och tråget kallade till bättring — "hela dagen hafwer jag uträckt mina händer" — och för det andra, att de under allt detta woro ett "olydigt och motsägande folk". Då war också deras dom redan gifwen.

Så slutar Apostelen det Capitel, som han började med orden om "itt hjertas begär och bön till Gud för Israel". Hans kärlek förhinder icke domens uttalande. Och han har i detta Capitel tydligt sagt hwad som är orsaken dertill, att ett sådant folk, som har "nit om Gud" och "far efter rättfärdighetens lag", likväl går till förtappelse, neml. att de i sin sträfvan efter rättfärdighet "icke äro evangelium lydige" — "de fara efter att upprätta sin egen rättfärdighet och äro så icke Guds rättfärdighet undergifna". Mätte wi aldrig glömma denna lärdom!

Ja, mätte wi aldrig glömma, att allt hwad Skriften innehåller om Israel, det är skrifwet för alla folk och tider — "det är skrifwet oss till en förvarning" (1 Cor. 10: 11). Mätte då hwar och en behålla denna spegel för sina ögon! — Önskar du att kunna klart se huru Herren Gud är sinnad, och hwad Han slutligen vill göra med oss, så se blott på Israels historia, huru Han handlade både med arma, botfärdiga syndare, och med det otrogna och genstörtiga folket. Skåda här hwad Gud skall göra med dem, som aldrig wilja lyda Hans kallelse till bättring, utan alltid förblifwa i synd och fångenskap. Skåda här hwad Han vill göra äfven med dem, som med mycket nit om Gud, om fromhet och bön, också hafwa i allt detta sin egentliga tröst, sin

rättfärdighet, och äro så icke "evangelium lydige". — Och nu: hvad gjorde Gud med det sjelfrättfärdiga, otrogna och obotsfärdiga Israel? Detsamma skall Han också göra med otrogna och obotsfärdiga Christna. Profeten säger: "De bedröfwade och förbittrade hans Hel. Andä; derföre wardt Han deras fiende och stridde emot dem" (Es. 63: 10). Herren Gud gjorde då hvad Han på annat ställe hade förutsagt: "Efter jag nu kallar, och I neken det; jag räcker min hand ut, och ingen aktar dertill; så vill jag också åt eder ofärd, och begabba eder, när det kommer som I frukten; när öfwer eder kommer såsom en storm, det I frukten, och eder ofärd såsom ett wäder etc. Då skola de åkalla mig, men jag skall intet svara; de skola bittida söka mig, och intet finna" etc. (Ordspr. 1: 24—30). Så gjorde Herren wid många straffdomar öfwer Israel, men i synnerhet uti den sista, wid Jerusalems förstöring. "Då war der ett sådant bedjande inom staden, att stenarna kunnat röra; men himmelen war såsom af koppar", tillsluten för all böön. Nu war det Herrens tid att icke höra dem, såsom de förut icke welat höra honom. Så handlar Herren. En tid uträcker Han sina händer i nåd och bjuder syndaren komma; en annan tid, då nådens dag är slutad, då följjer en dom utan barmhertighet. Så har också den milde Frälsaren beskriwit saken, t. ex. i Matt. 22: 1—13 m. fl. ställen. Och wi se ännu för våra ögon i de förstördda Judarna sanningen och allwaret af Herrens hotelser. O, att dock hwar och en wille wakna och besinna, att Herren är ännu densamme, och Hans hotelser till otrogna Christna lika sanna, som hotelserna till det otrogna Israel!

Men såsom Gud är en förskräcklig domare öfwer sina föraktare, så är Han också öfwermåttan nådig emot alla dem, som höra Hans röst och komma till Hans fötter. Se huru Han här berömmar sig af de arma hedningar, som anamma Hans nåd: "Jag warder funnen af dem, som icke sökte mig". Ja, se huru Han beskriwer sitt ihärdiga wäntande efter det "olydiga och motsägande folket". Och betänk åter, att Gud är densamme i alla tider. Just sådan Han någonsin war eller beskref sig, sådan är Han äfwen i dag. Och hvad säger Han om sig: Hela dagen hafwer jag uträckt mina händer. Således står Han äfwen i denna stund med uträkta händer emot hwar och en, som önskar att kunna tro och komma till honom. Så säger också Herren Kristus: "Kommer till mig, I alle, som arbeten och ären betungade. Jag vill wedergwika eder". "Den till mig kommer, honom kastar jag icke ut". Detta är wißt detsamma som: Jag står med uträkta händer. — Men då säger du: Denna nåd kan dock endast tillhöra rätt botsfärdiga och lydiga själar; jag åter är beständigt olydig, har icke ens en rätt allwarlig wilja och kärlek till det goda; huru kan då jag hafwa någon tröst häraf? — Svar: Se dock efter huru orden lyda. Han säger icke: Jag uträcker mina händer till ett lydigt och botsfärdigt folk, utan twärtom

så: "till det otrogna och genstörtiga folket" — till ett "olydigt och motsägande folk". — Men huru skall detta förstås? Ett sådant folk är ju förkastadt? Ja, förblifwer du alltid genstörtig och motsägande, så är wiiserligen du för din del olycklig; men Herren Gud är dock sjelf sådan som Han säger. Frågan war ju om Gud kan wara nådig, då du är så olydig. Hör och glöim då aldrig, att nåden i Guds hjerta är alldeles fri och oberoende af din fromhet. Se huru Han kom till Adam, på syndafallets dag, med det första evangelium, då denne war så full af ondskan, att han med bitterhet wille skjuta skulden för fallet på Gud sjelf, sägande: "Dwinnan, som du mig gifwit hafwer, beswef mig". Ända frambar Gud sitt nådefulla budskap. Se huru den förlorade sonens fader, då den arme sonen "ännu långt ifrån war", "lopp emot honom, föll honom om halsen och kysste honom". Så har Herren Kristus sjelf beskriwit sitt hjertelag. Förblifwer du beständigt borta i det främmande landet, så blifwer du ock ewigt borta från Guds nåd och salighet; men faders-hjertat är dock oförhindradt, faders-armarna äro dock utsträckta emot dig, så länge din nådesdag warar, så länge du ännu blifwer kallad. "Han uträcker sina händer hela dagen till ett olydigt och motsägande folk". Men har det ock kommit dertill, att du sjelf straffar din ondskan och olydnad, wille gerna kunna tro och lyda, men ännu dagligen känner naturens olydnad, som ock framträder i tankar, ord och gerningar, iör hwilket allt du dock wid Jesu fötter söker all nåd, både förlåtelse och hjelp, så är du wiiserligen både sökt och funnen af din himmelske Fader. Ty då är olydnaden mot evangelium bruten, och du är redan i Fadrens famn. Wänte wi aldrig glömma, hwad denna text säger, att Gud står med utsträckta händer äfwen emot ett olydigt folk. Så måste då wiiserligen den människa warda med all Hans kärlek och glädje emottagen, som sjelf straffar sin olydnad och innerligt önskar att kunna både tro och lyda honom. Ordet om sådan Guds nåd, äfwen i detta dyra Capitel framställt, är wißt och klart. Gud förläne os blott sin Gels. Ända, att wi ock så det in i hjertat och sedan behålla det till ewinnerligt lif! Amen.

Nytt och Gammalt från Nådens Rike.

Den enda tröst, som ej bleknar i döden.

En af Engelska kyrkans stöpar, den fromme Butler, låg på sitt yttiersta. Hela hans lif hade varit ett kärlekens och sjelfsuppoffringens. Han hade aldrig varit gift, utan under en lång följd af år användt inkomsterna af sitt rika biskopsdöme nästan uteslutande till att befordra Herrens sak och bistå de fattiga och nödlidande. När och sjerran war